

Lærervejledning

I alle forløb i fortælle.dk er der mulighed for især at arbejde med

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Mange fortællinger kan stå alene og give eleverne en æstetisk oplevelse. En efterfølgende klassesamtale kan runde oplevelsen og forståelsen af.

I alle forløbene med opgaver skal eleverne have en forforståelse for den tekst, de skal høre, de skal arbejde med teksten, og de skal reflektere over, hvad de har lært.

Forløbene kan anvendes i uddrag eller i deres helhed, fx

- 2-4 lektioner (Indskoling)
- 2-6 lektioner (Mellemtrin)
- 2-8 lektioner (Udskoling)

I fortællingerne på norsk og svensk er det oplagt at arbejde med nabosprog.

På alle klassetrin skal eleverne arbejde med de 4 kompetenceområder og de tilhørende kompetencemål

- Læsning
- Fremstilling
- Fortolkning
- Kommunikation

Færdigheds- og vidensområderne giver retning på arbejdet (obligatorisk), og færdigheds- og vidensmålene giver inspiration til arbejdet (vejledende).

Ofte består et undervisningsforløb af stof fra flere forskellige områder.

Da fortælle.dk bygger på mundtlige fortællinger, vil det være naturligt at lægge fokus på netop dette område.

Hvad er det, den mundtlige fortælling kan?

Hvad kan eleverne lære af at arbejde med?

- Mundtlig fremstilling
- Kropssprog
- Fortolkning

Eleverne vil opleve fortællere, der med deres mundtlige fremstillinger, brug af kropssprog og stemme lægger deres forståelse og fortolkning ind i fortællingerne.

Det kan eleverne lade sig inspirere af, når de skal læse op, fortælle og fortolke.

Silja og Nilas

Mellemtrin (5.-6. klasse)

Målet med at arbejde med *Silja og Nilas* er at høre og forstå en samisk fortælling fortalt på norsk. Målet er også at få viden om samerne og et indtryk af samisk mytologi. Temaet venskab indgår og fortællerens kropssprog og stemme.

Tegneserie bruges til at huske fortællingens detaljer.

I forhold til Fælles Mål vil det især være nedenstående, der kommer i spil.

Fremstilling

Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer.

Fortolkning (Oplevelse og indlevelse, Undersøgelse, Fortolkning, Vurdering, Perspektivering)

Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster.

Kommunikation (Dialog, Krop og drama, Sprog og kultur, Sproglig bevidsthed)

Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer.

MÅL

Du kan forstå en norsk tekst.

Du har viden om samerne.

Du kan referere handlingen i en samisk fortælling.

Du kan omsætte handlingen til en tegneserie.

Du kan forklare, hvordan fortælleren bruger stemme og kropssprog?

Du kan beskrive en ven, som du vil gøre alt for.

Tidsforbrug: 2-6 lektioner

Aktivitet

Til læreren	Elevaktivitet
<p>Grundig samtale om introarket. Da eleverne både skal forholde sig til en fortælling på norsk og en for de fleste ret ukendt kultur, er det en god ide at bruge tid på baggrundsviden. Samtale om samisk kultur med udgangspunkt i tekst og billeder. Eleverne kan evt. selv finde flere informationer om samerne, bl.a. ved at gå ind på nogle af linkene.</p>	<p>Introark Samtale om de 4 introark. Læs teksterne og tal om billederne. Hvad kan I se? 1. lytning</p>
<p>Eleverne lytter 1. gang til eventyret. Samtale om, hvad de forstod. Flere lytninger (evt. 2. og 3.) for at få så meget med som muligt.</p>	<p>Samtale om fortællingen.</p>
<p>Eleverne laver en tegneserie med 8 tegninger fra fortællingen ud fra de små tekster.</p>	<p>Tegneserie Vis handlingen med 8 tegninger ud fra de små tekster.</p>
<p>Klassesamtale om handling og tolkning af fortællingen.</p>	<p>Hvordan forstår I eventyret?</p>
<p>Under og efter 4. lytning Eleverne skal tage noter under lytningen. Derefter skal de skrive en sammenhængende tekst om de vigtigste iagttagelser af fortællerens kropssprog og stemme. Hjælp eleverne med at se, hvordan fortælleren fanger sin tilhører. Fællessamtale.</p>	<p>Kropssprog og stemme Skriv noter under 4. lytning. Skriv derefter en tekst om dine vigtigste iagttagelser.</p>
<p>Samtale om, hvad eleverne vil gøre for deres bedste venner.</p>	<p>Min bedste ven Beskriv en ven, som du vil gøre alt for at hjælpe.</p>
<p>Lad eleverne lege med spillet. Det virker som en repetition af den samiske fortælling.</p>	<p>Spil Silja og Nilas-spillet.</p>
<p>Afsluttende refleksion.</p>	<p>Refleksion Udfyld refleksionsarket.</p>

Øvelse, der fremmer gode relationer/venskaber:

1. Alle får en seddel sat på ryggen med en sikkerhedsnål.
2. Alle skal skrive en positiv ting på sedlen om hver klassekammerat.
3. Alle læser deres seddel til sidst.

Silja og Nilas

Introark

Målet med at arbejde med *Silja og Nilas* er at høre og forstå en samisk fortælling fortalt på norsk. Målet er også at få viden om samerne og et indtryk af samisk mytologi. Fortællingen sætter fokus på venskab, og ved at iagttage fortællerens kropssprog og stemme får du hjælp til bedre at forstå det norske sprog. Tegneserien bruges til at huske fortællingens detaljer.

https://heimskringla.no/wiki/Samisk_mytologi

<https://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/gavnos-endelig-2015.pdf> side11

En moderne familie i nationaldragt.

<https://www.visitnorway.dk/typisk-norge/8-fascinerede-fakta-om-samerne/>

En familie fra ca. 1896. Teltens tynde træstammer er beklædt med skind. Teltet kaldes en lavvu. I slutningen af 1800-tallet kunne man ikke tage farvefotos, så billedet er farvelagt i moderne tid.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Saami_Family_1900.jpg

<https://morsmal.no/pl/les-og-lytt-til-en-bok-polsk/7986-samefolketsdag>

I gammel tid mente samerne, at der var:

- menneskenes verden
- en overjordisk verden
- en underverden med de døde

Alle steder var der ånder.

En noaide (eller shaman) var en, man så op til, en slags præst/læge/helbreder. Han kunne rejse ind i de andre verdener i drømme, og han kunne forvandle sig til forskellige dyr i sine drømme.

Samerne mente, at man havde to sjæle:

- en livssjæl (krop, åndedræt)
- en frisjæl (kan forlade kroppen)

En noaide (shaman) kunne komme i trance ved at tromme og synge på en bestemt måde (joik).

Ulv med hvid pels. <https://reepark.dk/for-skoler/dyr/nordamerika/arktisk-ulf>

På kortet med sprogstammer kan man se, hvor samerne bor. Nogle af samerne lever som nomader med rensdyrflokke. De har vinter- og sommerboplads. Der er 10 meget forskellige samiske sproggrupper. Området kaldes Lapland eller Sameland.

Farverne i flaget svarer til farverne i den samiske nationaldragt. Grønt symboliserer naturen, blå vandet, rødt ilden og gult solen. I cirklen symboliserer rødt solen og blå månen.

Kilde: <https://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/gavnos-endelig-2015.pdf>

Tegneserie

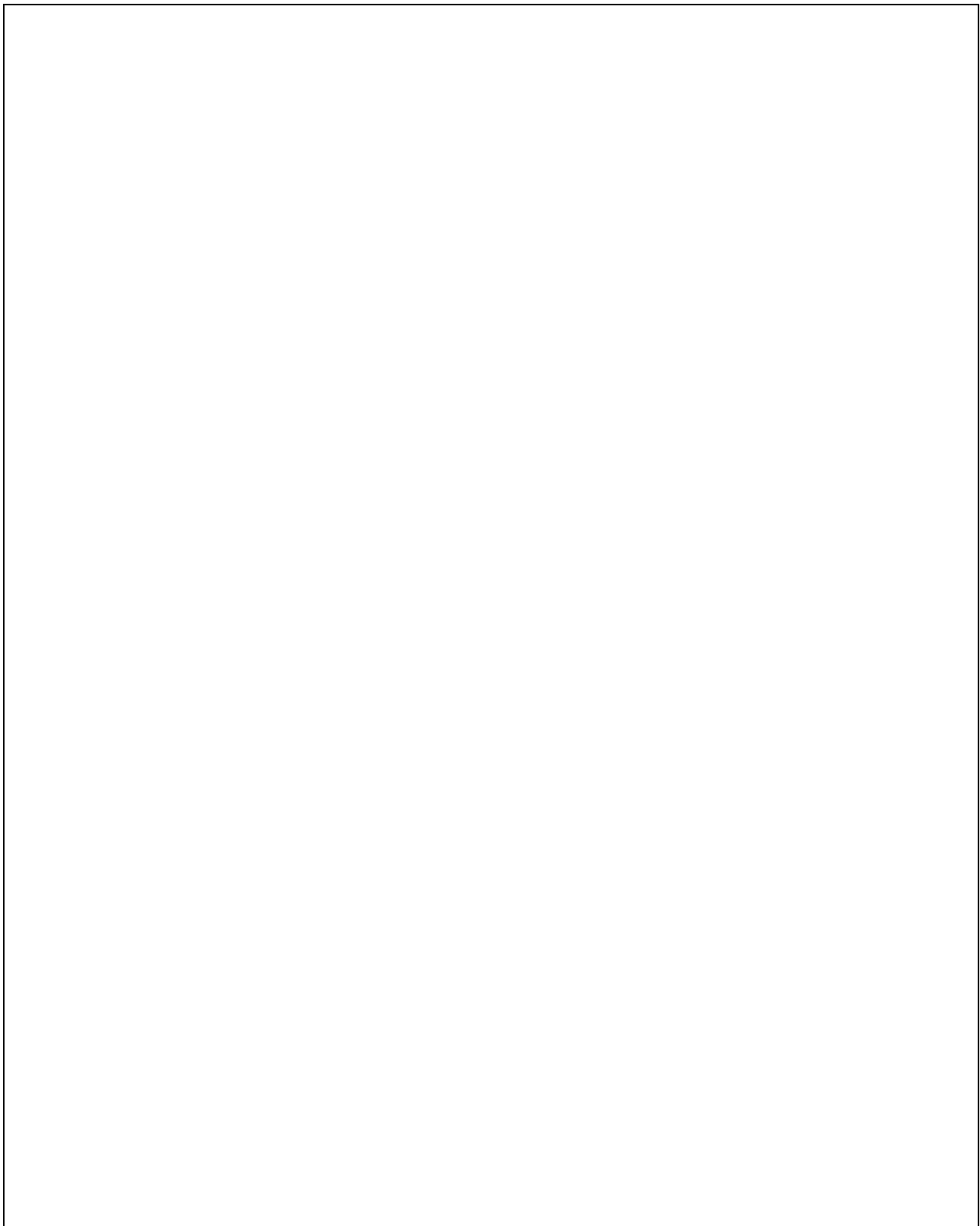
Vis handlingen med 8 tegninger ud fra de små tekster.

1 Silja og Nilas leger på bakken.	2 Noaiden (shamanen) med et grønt og et blått øje.
3 Noaiden (shamanen), der slår på tromme.	4 En isbjørn med et grønt og et blått øje.
5 De tre gaver.	6 Grotten med stalakitter.
7 Sangen, der bliver til en gylden bro.	8 Silja og Nilas, der igen passer på rensdyrene.

Silja og Nilas

Kropssprog og stemme

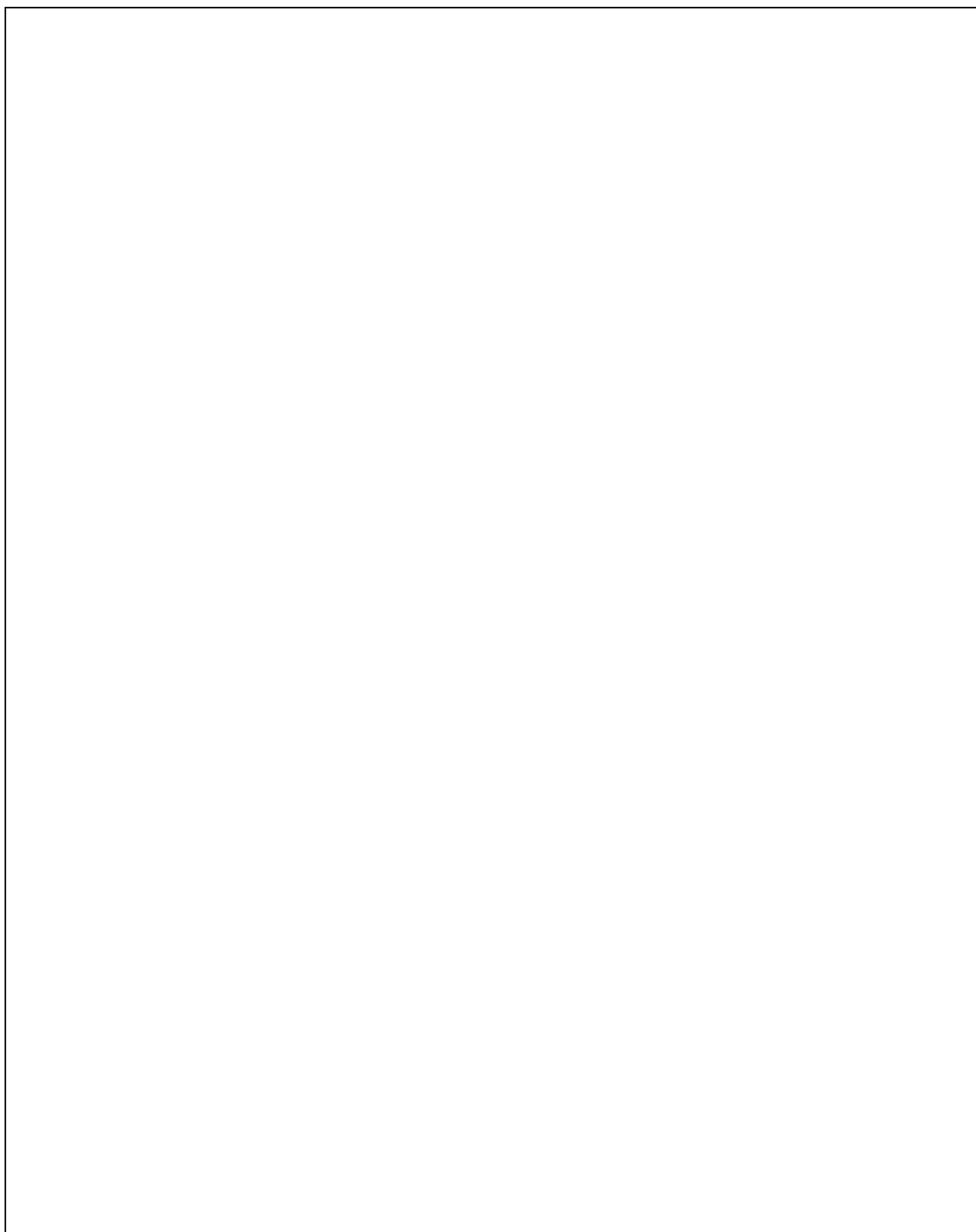
Skriv noter og derefter en sammenhengende tekst om dine viktigste iagttagelser.

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for the student to write their notes and a cohesive text based on the instructions above.

Silja og Nilas

Min bedste ven

Beskriv en ven, som du vil gøre alt for at hjælpe.

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for the student to write their answer to the prompt.

Refleksion

Du har nu arbejdet med *Silja og Nilas*.

Målet var at høre og forstå en samisk fortælling på norsk, at få viden om samerne, at iagttage fortællerens kropssprog og stemme og at se på venskaber.

Fortællingen bliver fortalt på norsk. Havde du problemer med at forstå sproget?	Ja Nej Nogle få steder
Hvad har du lært om samerne? Nævn 3 ting.	
Hvad lagde du især mærke til i forhold til fortællerens stemme, kropssprog og fortællemåde?	
Hvilke egenskaber har din bedste ven? Nævn mindst 3.	
Hvad gjorde mest indtryk på dig i <i>Silja og Nilas</i> ?	